

A szolgálatellátás általános szabályai
témakör
A hivatásos tűzoltó egységek szolgálatellátásának különös szabályai
című foglalkozás

a) Tananyag

1. A hivatásos tűzoltóságok és a katasztrófavédelmi őrsök szervezeti jellemzői

A hivatásos tűzoltó-parancsnokságok (HTP), valamint az azok alárendeltségében működő katasztrófavédelmi őrsök a hivatásos katasztrófavédelmi szerv helyi szervei. Személyi állományuk törzsből és három szolgálati csoportból áll.

A törzsbe a hivatásos tűzoltó-parancsnokságon a tűzoltóparancsnok és a parancsnok-helyettes, a műszaki biztonsági tiszt és a katasztrófavédelmi megbízott, a katasztrófavédelmi őrsön pedig az őrsparancsnok és a katasztrófavédelmi megbízott tartozik. Ők hivatali munkarendben látják el szolgálati feladataikat.

Az A, B és C szolgálati csoport 24 órás szolgálatban váltja egymást. A szolgálati csoporthoz tartozó, ún. „vonulós tűzoltók” készenléti jellegű szolgálatot látnak el. Míg a készenléti szolgálatban lévők szolgálati helyükön kívül – pl. otthon –, folyamatos telefonos elérhetőségben állnak készen a berendelésre, addig a készenléti jellegű szolgálatot ellátó tűzoltók alapvetően a tűzoltó laktanyában, szigorú napirend betartása mellett állnak készen arra, hogy riasztás esetén, éjjel-nappal, két percen belül meg tudják kezdeni a vonulást.

A szerállomány szempontjából fontos megemlítenünk, hogy a tűzoltó gépjárművek két fő csoportra oszthatók: gépjárműfecskekre és különleges szerekre.

A gépjárműfecske szállítják a parancsnokot, a beavatkozó tűzoltók jelentős részét, oltóvizet, habképző anyagot, valamint a tűzoltók által használható felszerelések többségét. A gépjárműfecske legénységét rajnak nevezzük. A teljes raj 1+5 fő, a csökkentett raj 1+4 fő, a félraj 1+3 fő, ahol az 1 mindig a parancsnokot jelöli.

A különleges szerek a gépjárműfecske beavatkozási képességeit egészítik ki. Különleges szer pl. a vízszállító, a létrás és az emelőkosaras gépjármű, a műszaki mentőszer, az erdőtűzes, illetve a habbal és a porral oltó gépjármű. Legénysége általában két fő: egy különleges szerkezelő és egy gépjárművezető, de a két feladatot gyakran egy személy látja el.

2. A szolgálati csoportokhoz tartozó beosztások

A szolgálatparancsnok a HTP-n a szolgálati csoport parancsnoka, egyben az 1. gépjárműfecske parancsnoka is, tűzoltás-vezetői joggal rendelkezik. Tiszti beosztás, felsőfokú állami és tűzoltó szakmai képesítéssel tölthető be.

A rajparancsnok a HTP-n a szolgálatparancsnok helyettese, egyben a 2. gépjárműfecske parancsnoka, a nagyobb létszámú katasztrófavédelmi őrsön pedig a szolgálati csoport parancsnoka, egyben az 1. gépjárműfecske parancsnoka is. Tűzoltás-vezetői joggal rendelkezik. Tiszti beosztás, felsőfokú állami és tűzoltó szakmai képesítéssel tölthető be.

A szerparancsnok a HTP-n a 3, illetve annál magasabban számozott gépjárműfecske parancsnoka. A katasztrófavédelmi őrsön, ahol van rajparancsnok, ott az ő helyettese, egyben a 2. gépjárműfecske parancsnoka, ahol nincs rajparancsnok, ott a szolgálati csoport parancsnoka, egyben az 1. gépjárműfecske parancsnoka is. Tűzoltás-vezetői joggal rendelkezik. Zászlósi beosztás, középfokú állami és képesítéssel, több éves szakmai gyakorlattal és a Katasztrófavédelmi Oktatási Központban elvégzett tűzoltó technikus, illetve szerparancsnoki tanfolyammal tölthető be.

A különleges szerkezelő a különleges szerek kezelésére speciális tűzoltótechnika-kezelői tanfolyamon felkészített, közép- vagy alapszintű tűzoltó szakképesítéssel rendelkező zászlós vagy tiszthelyettes.

A gépjárművezető általában tiszthelyettes, akinek a tűzoltó gépjárművek vezetéséhez alapszintű tűzoltó szakképesítéssel, C kategóriás járművezetői engedéllyel, valamint a megkülönböztetett jelzésre tekintettel PÁV-I vizsgával kell rendelkeznie, és egy speciális, emelt szintű gépjárművezetői vizsgát is le kell tennie.

A beosztott tűzoltó általában tiszthelyettes, akinek alapszintű tűzoltó szakképesítéssel kell rendelkeznie. Elsősorban a gépjárműfecskendőn, sugárvezetőként vagy segéd-sugárvezetőként látja el szolgálatát.

3. A készenléti jellegű szolgálat váltásának és ellátásának rendje

A szolgálati csoporthoz tartozó hivatásos tűzoltók a szolgálat felvétele előtt ellenőrzik és előkészítik egyéni védőfelszereléseiket, és magukra veszik a szolgálatváltáshoz előírt öltözetet.

A szolgálatváltás kezdetén a leadó és a felvevő szolgálati csoport tagjai egymással szemben felsorakoznak a váltás helyszínén, általában a tűzoltó laktanya szertárában, a gépjárművek mögött. A köszöntés után a felvevő szolgálatparancsnok ismerteti a beosztásokat, amelyet nevének hallatán a tűzoltók az „Értettem” szóval, és beosztásuk megismétlésével vesznek tudomásul. Ezt követően a szolgálatot leadó és felvevő tűzoltók, beosztásuknak megfelelően együttesen áttekintik a gépjárműveket és a laktanyát, majd a szolgálatba lépők jelentik megállapításaikat szolgálatparancsnokuknak. A szolgálatváltás végét a felvevő szolgálatparancsnok engedélyére, gépi hangjelzés jelzi.

A szolgálati nap folyamán a tűzoltó meghatározott napirend, illetve a szolgálatparancsnok utasításai szerint képzéseken, gyakorlatokon és sportfoglalkozásokon vesznek részt, karbantartják a gépjárműveket és a felszereléseket, étkeznek, egyéni szabadidőt vesznek igénybe, illetve 22 óra és reggel 6 óra között öltözetükön könnyítve alhatnak – mindezt a 120 másodperces riasztási idő megtartásával.

A szolgálat leadása előtt felkészülnek a váltásra: kitakarítják körleteiket és a szertárat, ellenőrzik és megtisztítják a járműveket, és tiszta, szolgálatellátásra felkészített laktanyával várják a következő szolgálati napra érkező kollégákat.

b) Számonkérés és értékelés szempontrendszere

Ajánlott számonkérési formák:

- Szóbeli feleltetés
- Írásbeli („kifejtős”) dolgozat

Főbb értékelési szempontok:

- A szolgálati csoportok számának (3), megnevezésének (A,B,C) és szolgálat-ellátási idejének (24 óra) megnevezése
- A szolgálati csoportokhoz tartozó beosztások megnevezése, rövid jellemzése
- A készenléti és a készenléti jellegű szolgálat közötti különbség ismerete
- A tűzoltók riasztási idejének ismerete (120 másodperc, vagy két perc, mindkettő helyes)
- A tűzoltó gépjárműfecskendők és a különleges szerek közötti különbség és összefüggés ismerete
- A rajok fajtáinak és létszámainak ismerete.